

Tretji dan Drage

ETIČNE DILEME, VOJNA, MIR

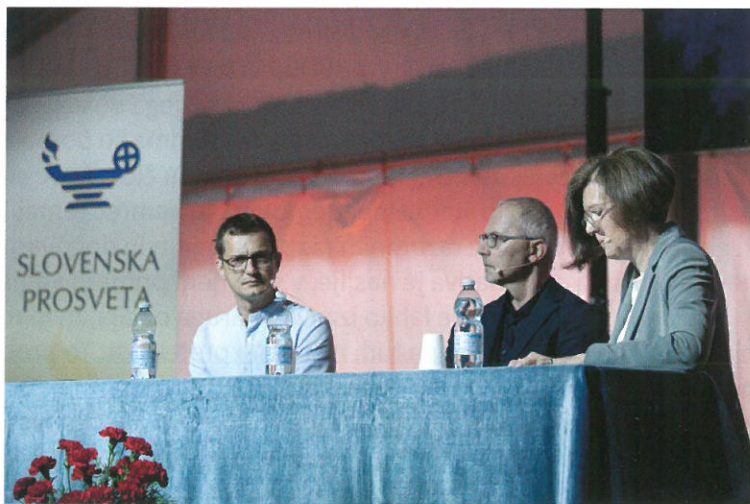
Mojca Petaros

Razmišljanja o koncu življenja

Po nedeljski maši, ki jo je letos daroval novi škofov vikar za Slovence v tržaški škofiji Tomaž Kunaver, je bila na vrsti prva dnevna okrogla miza, in sicer pod naslovom *Etične dileme ob koncu življenja*.

Moderatorica Martina Valentinčič je uvodoma povedala, da je zdravje ena najbolj dragocenih in krhkih dobrin, ki pa jo z napredkom medicine in farmacije dojemamo kot vse bolj samoumevno. Ob tem se porajajo tudi mnogi etični dvomi in vprašanja, ki nas silijo k razmisleku o stvareh, kot sta človekovo dostojanstvo in nedotakljivost življenja. Predstavila je obstoječi pravni okvir glede prostovoljnega končanja življenja, ki je v državah članicah EU dokaj raznolik, in se osredotočila na Italijo, v kateri sta pomembna mejnika zakon o paliativni oskrbi iz leta 2010 in sodba ustavnega sodišča št. 242 iz leta 2019, s katero so spričo pomanjkljive zakonodaje sodniki določili pogoje, ki izjemoma omogočajo prostovoljno končanje življenja oziroma pojasnjujejo, v katerih primerih pomoč pri končanju življenja ni več kaznivo dejanje.

Nato je Martina Valentinčič predstavila prvega iz dvojice predavateljev, dr. med. Janeza Dolinarja, ki dela kot anesteziolog in je obenem poslanec skupščine Zdravniške zbornice Slovenije ter predsednik Združenja slovenskih katoliških zdravnikov. V svojem posegu je dr. Dolinar, kot je sam napovedal, predstavil več odprtih vprašanj kot pa odgovorov. Zdravljenje bolnikov temelji na štirih načelih, ki so le na videz v sozvočju, v resnici pa marsikdaj stopijo v konflikt: to so avtonomija bolnika, korist bolnika, zadržanje neutemeljenega zdravljenja in paliativna oskrba v primeru neozdravljivosti.

»Pomembno je, da se pri vprašanjih, kot sta končanje življenja ali ukinitiv zdravljenja, posvetujejo strokovnjaki s karseda raznolikimi "etičnimi filtri".«

O slednji se premalo govori, je opozoril dr. Dolinar, ki meni, da bi bil prav razvoj paliativne oskrbe ustrezna alternativa evtanaziji. Možnost evtanazije Dolinar odločno odklanja, ker meni, da bi s tem prestopili mejo, ki bi povzročila učinek spolzkega klanca: pravila bi se postopoma vse bolj rahljala in vse več ljudi bi se (neutemeljeno) odločalo za prostovoljno končanje življenja.

Zdravniki so vsekakor pogosto postavljeni pred težke odločitve, na primer ko bolnik zahteva ali zavrača poseg, ki mu ga svetujejo, ali ko pride do medicinsko neopredeljenega zdravljenja; danes je namreč s pomočjo strojev človeka

Z leve: Janez Dolinar,
Lenart Škof in
moderatorica
Martina
Valentinčič

Pozdrav predsednika Društva slovenskih izobražencev Martina Breclja ob začetku nedeljskega sklepnega dela Drage

Lepo pozdravljam predsednico Republike Slovenije dr. Natašo Pirc Musar in druge številne ugledne goste, ki ste nas počastili s svojo prisotnostjo. Vsem izrekam dobrodošlico na 60. študijskih dnevih Draga!

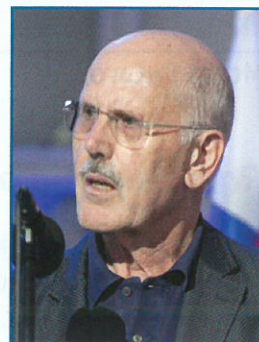
Ti študijski dnevi so se rodili 3. in 4. septembra 1966 v vasici Draga ob nekdanji italijansko-jugoslovanski meji pri Bazovici. Ime so torej dobili po svojem rojstnem kraju in ga ohranili tudi po letu 1976, ko so se preselili semkaj na Opčine. Pobudo zanje je dalo Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta s svojim predsednikom Jožetom Peterlinom na čelu. Kljub težavam zaradi nenaklonjenosti tedanjih slovenskih oz. jugoslovanskih oblasti so študijski dnevi iz leta v leto rasli bodisi po udeležbi bodisi po odmevnosti. Enega svojih vrhov, najvišjega doslej, so dosegli v času demokratizacije in osamosvojitve Slovenije, h katerima so pomembno prispevali.

Draga se je vselej zavzemala za demokracijo in človekove svoboščine. V demokraciji prepoznavamo najmanj nasilno obliko vladavine. Demokracija namreč temelji na svobodnem pristanku ljudi brez razlik, ki ga je mogoče doseči z razumnim razpravljanjem in dogovarjanjem. Dialog pa je tudi glavni temelj mirnega sobivanja. Alternativa je nasilje, v skrajnem primeru vojna.

Kakšno strahotno gorje lahko izzove ta druga opcija, uvidimo, če se ozremo na svet okrog nas, od Bližnjega vzhoda do Ukrajine, pa tudi na lastno preteklost. To problematiko bo poglobila okrogla miza, ki bo potem na sporedu.

Mi k sreči živimo na otoku miru. Posebno na tem koščku sveta ob severnem Jadranu nam je po skoraj dveh stoletjih hudih sporov in trenj uspelo razviti dobre odnose med Italijani in Slovenci. Simbolično sta jih potrdila predsednika držav Mattarella in Pahor, ko sta ob 100. obletnici požiga Narodnega doma v Trstu in njegovi vrnitvi tržaškim Slovincem skupno obiskala spomenik bazoviškemu junakom in fojbo pri Bazovici. V istem duhu je potekal v teh dneh obisk predsednika Mattarelle pri predsednici Pirc Musar v Sloveniji. A to potrjujeta tudi Gorica in Nova Gorica, ki ta čas skupno soustvarjata evropsko prestolnico kulture. Kot drugod na stari celini pri vzpostavljanju teh odnosov miru in sodelovanja odigrava ključno vlogo Evropska unija.

Seveda pa moramo v tem smislu še veliko narediti. Če se omejim na položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji, bi pričakovali izpopolnitve zlasti na področju šolstva in politične zastopanosti. A potruditi se moramo tudi sami Slovenci, da izboljšamo medsebojne odnose. Preseči moramo že enkrat sprtost, ki nas kot narod bremeni od 2. svetovne vojne dalje, k čemur nas je pred nedavnim spodbudil celo Evropski parlament. Na tak način bomo delali dobro sebi in drugim ter še izboljšali dobrososedske odnose. To pospeševanje sloge ob spoštovanju raznolikosti opredeljuje Drago v vsej njeni zgodovini.

mogoče dolgo držati pri življenju, včasih pa se je treba odločiti za zadržanje intenzivnosti ali celo ukinitve zdravljenja. Take odločitve sprejema skupščina treh ali štirih zdravnikov, ki si navadno za razmislek vzamejo več dni in se medtem posvetujejo z bolnikom ali njegovimi svojci.

Tako premišljeno ravnanje se zdi ključnega pomena tako dr. Janezu Dolinarju kot tudi drugemu predavatelju dr. Lenartu Škofu, ki je že na začetku svojega posega poudaril, da imata vsak zdravnik vsak in pacient pri etičnih načelih svoje filtre; ti so vezani na osebno vzgojo in sistem vrednot, na kar lahko

vpliva, na primer, če so prizadeti globoko verni ali pa prepričani ateisti. Zato je pomembno, da se pri vprašanjih, kot sta končanje življenja ali ukinitve zdravljenja, posvetujejo strokovnjaki s karseda raznolikimi »etičnimi filtri« in skupaj pridejo do čimbolj uravnotežene odločitve.

Dr. Lenart Škof je redni profesor filozofije in religiologije, ukvarja se s sodobno filozofijo, etiko, religiologijo in filozofsko teologijo. Njegov zorni kot glede obravnavane teme se torej razlikuje od zdravniškega, izpostavil pa je, da ga zelo žalosti razdvojitve, do katere

prihaja v Sloveniji zaradi politizacije te teme. Podobno kot govorec pred njim je tudi dr. Škof ponudil več še nerešenih vprašanj kot odgovorov. Sam meni, da bi bila nujna bolj poglobljena razprava na to temo. Do nje ni prišlo, čeprav so se zdravniki enoglasno izrazili proti legalizaciji evtanazije. Po mnenju dr. Škofa je jedro demokracije etično podobno nauku Cerkve: demokracija je nastala kot zaščita ranljivih, zaradi česar govornik odločno zavrača katerokoli obliko nasilja v demokraciji. Zato je izrazil razočaranje nad odločevalci v Sloveniji, kjer se širi napačna predstava o politiki in njeni vlogi v demokraciji.

Dr. Škof je opozoril na to, da se dojemanje smrti v sodobnem svetu spreminja, ker je smrt že dolgo »umaknjena iz sveta«: o njej se ne pogovarjamo, ljudje ne umirajo več pred nami.

Posegoma obeh predavateljev je sledila razprava. Med drugim je dr. Dolinar dodatno obrazložil bistveno razliko med evtanazijo in prekinitvijo zdravljenja: evtanazija je aktiven proces, pri katerem zdravnik na željo bolnika ali svojcev bolniku vbrizga kemično snov, zaradi katere nastopi smrt. Pri prekinitvi zdravljenja pa se preneha aktivno zdraviti in se običajno začne s paliativnim zdravljenjem, s katerim lajšamo trpljenje in dopustimo telesu, da sčasoma omaga ob bolezni.

Podelitev

14. Peterlinove nagrade

Popoldanski del programa je uvedla slavnostna podelitev 14. Peterlinove nagrade, ki jo je letos prejel pisatelj in kulturni delavec Zorko Simčič. Nagrajenec, ki mu zdravje ni dopustilo udeležbe na prireditvi, se je organizatorjem zahvalil preko videoposnetka, nagrado pa je prevzela njegova hči Ivana Simčič. Izročila ji jo je častna gostja, predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Mušar, ki je ob tej priložnosti tudi nagovorila nabito polni šotor. Njen nagovor in utemeljitev Peterlinove nagrade Zorku Simčiču objavljamo posebej.

Vojna in mir

Sledilo je še zadnje predavanje jubilejne Drage, ki je potekalo pod naslovom *Svet, razpet med vojno in mirom*. Kot je pojasnil moderator Tomaž Simčič, je temo tega predavanja navdihnili osemdesetletnica konca druge svetovne vojne; ob izbiri naslova so si organizatorji nadejali, da se bodo razmere v svetu vsaj nekoliko umirile, v resnici pa se je medtem odprlo le še več vojnih žarišč in je torej razmišljanje o ponovnem krhanju mednarodnega reda žal še bolj aktualno.

Gostje okrogle mize so bili diplomat in doktor mednarodnega prava Božo Cerar, nekdanji vojaški vikar Slovenske vojske msgr. dr. Jože Plut in novinar ter vojni dopisnik dr. Valentin Areh. Prvi je dobil besedo dr. Cerar, ki je ponudil kronološki pregled zgodovinsko pomembnih dogodkov ter dokumentov, s sprejetjem katerih se je po koncu druge svetovne vojne postopoma gradil nov svetovni red, liberalen in miroljuben, ki naj bi slonel na demokraciji, mednarodnem pravu in multilateralizmu. Nadaljeval je z navedbo sodobnejših dogodkov,

Z leve: Valentin Areh, Jože Plut, Božo Cerar in Tomaž Simčič

»Na vojno se nikakor ne smemo navaditi, tako kot se zdi, da smo se navadili na Bližnji vzhod, Ukrajino, Sudan.«

